

Kama Kaido raamatust, miä kõnõlõs timä poliitiku-aost

Kae lk 2

Tsiatapminõ Mustingu Ove vahtsõn filmin

Kae lk 3

Kohe kattõ Valga veini-vabrikun kaubalaatja?

Kae lk 4

9 771406 1922005

Vanõmba inemise saiva kotost vällä. Mineväl nädälivaihtusõl peeti Võrol Kandlõ kultuurimajan säitsmendät vanõmbidõ inemiisi festivali, mink lõugahus om «Kotost vällä tõisi mano». Katõl pääväl sai kullõlda esitegevüsläisi kontsõrtõ, tandsi, kaia tiatrit ja kullõlda ettekandit. Vallalõ olli väiku käsitüümüük ja kohvitarõ.

Kõgõ tõsitsõmba ettekandõ pidi seokõrd sõablogi kirotaja, aokiränik Kalmusõ Teet (pildi pääl saisman), kiä eläs ja tüütäs Kanepi lähkül. Ummi sõaülekaehuisi jaos lugõ, kullõs ja kaes tä egä päiv vähembält neli tunni esisugutsit internetist lõütüid matõrjaalõ ja uur nuu läbi. Kalmus selet, et uman tüün om tälle päätähtsä lõüdä suurõst teedüssehulgast üles tuu, miä om periselt tõtõ, ja pruuvi tuu kirja panda nii, et inemise arvo saanu.

Festivali kõrraldaja Toomiku Siiri kõnõl, et om välläkujonu raami seen pruuvnu kavva säädi egä aastak midägi vahtsõt. «Veidükese mõistusõlõ, veidükese tundilõ. Seo om sääne ütenkuun olõmisõ kotus,» võtt tä festivali olõmisõ kokko. Kõrraldajalõ and jõudu tuu, ku hulk osaliidsi perän tennämä tulõ.

RAHMANI JANI jutt ja pilt

Käsitüeesindüsen alostas Kipõnäpu klubi

Rehekuust alostas Vana-Võromaa käsitüeesindüsen Kipõnäpu klubi. Kluppi oodõtas nii kogõnuid meistrid ku tävveste alostajit näputüü tegijit. Kuun naatas käümä egä kuu tõsõl tõsõpääväl kellä 14–16 ja kuu tõsõl neläpääväl kellä 17–19. Kokko saias Vana-Võromaa käsitüü esindüspoodin Võro liinan Vabadusõ 12/2. Umast tulõkist saa teedä anda Oja Vilvele telefoni 554 1999 vai meiliaad-rõsi vilve.oja@gmail.com pääle.

Võro instituudi 30. süükõnõvõrentsil käüdäs piire piten

22.–23. rehekuul peetäs Võro liinan kooli kood/Võru saalin Võro instituudi süükõnõvõrentsi. Seokõrdsõlõ konvõrendsilõ oodõti ettekandit kõgõst huvvipakvas õdagumeresoomõ ala kokkoputmisõl tõisi kiili ja kultuurõga. Ettekandjidõ siän omma näütüses Valgu Heiki, kiä kõnõlõs õdagumeresoomõ pii-rest arkeoloogia kaemisõnukast, ja Otsa Mirja, kiä tege tutvvas Võromaalt Kirikumäe järvest lõvvedü ütepuupaadi luku. Konvõrendsi edimädsõ päävä lõuna-aigu tetäs seoga kõüdüssen Võro instituudi aian vallalõ ka näütüs «Perändüs vii pääl».

Kavan om viil mito lõuna-cesti kiili putvat ettekannõt,

a käänetas ka kafala ja lüüdi keele mano ja õdagumeresoomõ kelesaari pääle Lätin. Täpsembät teedüst saa katõpäävadsõ konvõrendsi kotsilõ Võro instituudi kodolehe päält. Ossavõtjil tulõs hinnäst kirja panda 12. rehekuus.

Võro instituudi süükõnõvõrentsõ alostusõst saa timahavva 30 aastakka. Esi maiõ ja põlvkundõ keeletiidläisi, folkloristõ ja arkeoloogõ arotuisin, midä konvõrentsil om peetü, om sündünü hulga vahtsit mõttit, miä omma mõotanu kõiki tiidüsharrõ arõnõmist.

Rahvakultuuri keskus kuts infopääväle

26. rehekuul kell 10 and Eesti Rahvakultuuri Keskus Võromaa keskraamadukogu III kõrra konvõrendsisaalin teedüst abinõvvõ kotsilõ, minka andas riigieelarvõst tukõ perimüspro-jekte jaos.

Kõnõldas päämiidsist Vana-Võromaa ja Setomaa perimüskultuuri tugõmisõ taotlusvoori põhimõttist ja andas teedüst juhendajilõ, kiä säädvä uma rühmaga laulu- ja tandsopidolõ minekit. Juttu tulõ viil programmist «Tiatri maal».

Haridus- ja tiidüsmintestriümi keelepõliitiga osakunna nõvvuandja Kõveriku Kätlin kõnõlas värskest võro ja seto keele ja kultuuri oppamisõ tugõmisõ abinõvvost.

UL

26 vahtsõt umakeelist laulu

UL

Keväjä vällä kuulutõdulõ vahtsidõ võrokeelitside laulõ konkursilõ saadõti 26 laulu. Laulõ naatas hindama 5. märdikuul Rõugõ rahvamajan võistluskontsõrdil, kon kõik huvilidsõ saava kah noid kullõlda.

«Mul om vahtsist laulõst väega hää miil. Tulõ hulga tugõvit ja esimuudu näoga laulõ. Kimmäle või kontsõrdist uuta vägevät muusikalist õdagut,» seletäs konkursi kõrraldaja Tigasõ Merike.

Kõrraldaja sõnno perrä näütäs konkursilõ saadõtuisi laulõ hulk, et võro kiil om autoridõ jaos tähtsä ja and vahtsõ muusiga luumisõs huugu. «Om laulõ luudusõst, egäpääväelost, om sügävit märgotavit laulõ ja lustiliidsi ja huugsit tandsulõ kutsvit lugusiid,» võtt tä seokõrdsõ võigõlusõ saagi kokko.

Laulõ autoridõ siän om nii tunnõtuid ku suurõmbalõ rahvalõ veidemõ teedä laululuujit: Eliste Kaupo, Hellamaa Kerli, Hirve Sirli, Ilvese Aapo, Kalkuna Mari, Kalla Urmas, Rahmani Jan, Ruuli Hanna-Reet, Tauli Anu, Valgu Toomas ja Meel, Õkva Margit jt.

Seokõrdsõ Uma Laulu hindamiskogon omma muusik Änilase Piitre, koorijuht Otsari Silja, muusigatiidläne ja kultuuriaokiränik Ruusa Aurora, Vikerraadio

RAHMANI JANI PILT

Konkursi kõrraldajalõ Tigasõ Merikesele tegevä vahtsõ laulu rõõmu ja tä uut kontsõrti Rõugõn.

muusigajuht Teppani Sten ja võro keele ja muusiga sõbõr Kuuba Rainer.

Kontsõrdil saava kullõja nätä laulõ elävät ettekandmist ja olla tunnistajas vahtsidõ võrokeelitside hitte sündümisele. Päält hindajidõ kogo preemjide andas vällä kullõjidõ lemmigu avvohind. Kontsõrdiõdagut juhatas Laube Kadri ja vahealõ mäng lõõdsamiis Ojasaarõ Toomas.

Seokõrdnõ konkurss Uma Laul olõ joba viies vahtsidõ võrokeelitside

laulõ konkurss. Võigõlust kõrraldõdas, et härgütä autoriid luuma mano võrokeelist lauluvarra. Varatsõmba konkursi omma näüdnü, et Umalõ Laulõ saadõtuisi laulõst saa tävvendüst ka võrokeelidse laulu- ja rahvapido Uma Pido laulukava.

Järgmäne Uma Pido plaanitas pitä 2029. aastaga 2. piimäkuul Võrol Kubi- ja laululava pääl. Teedüst Uma Pido ja Uma Laulu võigõlusõ kotsilõ saa kodo-lehe umapido.ee päält.

Hindamiskogo liigõ Änilase Piitre:

«Konkursilõ saadõdu luu omma väega mitmõsugumadsõ, kõnõlõsõ igävadsõ ao maailmavalust, armastusõst, luudusõst, a säälsaman om säänest nal-la kah, et naara tsilk püksi. Muusiga kotussõ päält om pilt tsipa kasinamb, õkva nigu võro kiil määränü är tollõ, et muusiga piät rahvalikumb olõma. Jazzi ja hevimetalli ei olõ! Olõ olnu aastit kõüdet Uma Pidoga ja julgu üteldä, et om tegünü määnegi uma stiil, miä ei tähendä õnnõ võro keelen laulmist, a muusigastiili, midä om rassõ üte sõnaga är seletä – vast sis võro folk-punkpopprokk? Egäl juhtumisõl ooda helevüsega lõppkontsõrti, et kõiki laulõ elävän esitüsen kullõlda.»

Uma Lehe sügüsedse jututalگو

Hää lugõja ja kirotaja! Kuulutami vällä timahavasügüsedse **Uma Lehe jututalگو.**

Ku teil om rahvalõ kõnõlda mõni põnnõv, lustilinõ vai hallus jutt, saatkõ tuu Umalõ Lehele! Talگو liidsilõ omma ette nättü tunnis-kirä ja väiku avvohinna. Vällä valitas parõmba talossõtüü ja hulk häid juttõ trükütäs 2027. aastaga joosul lehen är. Inne-kõkkõ oodami kirätõid, miä passisõ lehe perämädsõ küle pääle, a saata või ka eloliidsi märgotuisi.

Talossõjuttõ sordi:

1. Periselt elon juhtunu nalalinõ vai tõsinõ lugu
Lugu, miä om olnu kas nalalinõ, oppusõga, saatuslik vai muido ummamuudu. Võinu olla periselt sündünü.

2. Esi tettü, häste tettü
Umatett asi om inämbüisi õkskõgõ parõmb. Esi tegemine

oppas ja lask vaimul priilt lin-nada. Mõnikõrd tulõ kinkagi tõõsõ tett tüü vai süük vai midägi muud hindäl ümbre tetä, et hää saanu. A või olla ka peris vastapite: mõni esitett asi kõlba-i kohegi ja lõpus tulõ iks meistre käest api pallõlda. Panõ uma lugu kirja!

3. Küläline kuu päält

Küläline omma hää katõl kõrral: sis, ku nä tulõva, ja sis, ku är lää-vä. Kas sul om trehvänü, et mõni küläline pidä hinnäst üllen niimuudu, nigu olõs timä kuu päält sadanu? Vai olõet esi trehvänü kohegi küllä ja tundnu hinnäst nigu küläline tõõsõst maailmast.

Kirotõ või ka peris seletämäl-dä kokkosaamiisist, näütüses tundmalda lindavidõ objektiga.

4. Perimüs mu elon

Oodõtas tähelepandmiisi, mä-lehtüisi ja seletüisi edevanõm-

bidõ käest peritüisi uskmiisi, kombidõ ja muu perimüse osast egäpääväelon, arvosaamiisi perimüse kandmisõst ja edesikandmisõst parhillatsõl aol, miildetulõtamiisi ja mõt-tit perimüse alalõhoitmisõst ja soovituisi tulõvaidõsilõ perimüse korjajilõ.

Teema om vällä paknu Eesti Rahvalaulõ Arhiiv.

Inne luu kirotamist lugõgõ läbi seo oppus:

Egä inemine või saata talgilõ kooni viis juttu. Jutt piät olõma kirotaja hindä luudu ja ei või olla inne mõnõn tõsõn lehen vai raamatun är trükit ega internetti üles pant. Lugu võinu olla mõistligu pikkusõga, mitte pikemb ku üts arvudilehekül-g (3500 tähemärki, 700 sõnna). A või ka lühembä jutu kirotõ.

Egä jutu mano kirotagõ kim-mähe uma nimi, aadrõs ja te-

lehvoninumõr! Ku tahati, et lehen trükitäs ti tõnõ (vällä-mõtõld) nimi, kirotagõ tuu suuv eräle luu lõppu.

Jutu saatmisõga and autor Umalõ Lehele õigusõ tuud lühendä, toimõnda, lehen ja internetin avalda.

Oodami juttõ nikani ku 20.11.2026. Jutu pallõmi saata e-kiräga info@umaleht.ee pääle vai postiga Uma Leht, Tartõ 48, 65609 Võro liin.

Tunnissõna: jututalگو.

Terävät sulgõ!

Riigipää saa inemiisi tunda ja kullõlda

Seokõrd lätš nii, et vahtsõnõ president valiti Riigikogon är, a sis tulli poliitigailman pääle egäsugumadsõ skandali ja kõik presi-dendiga kõudet jäi varjo. A no om aig käen: 12. rehekuust astus ammõtilõ vahtsõnõ Eesti Vabariigi president Madise Ülle.

Ku pallo om presidendil Eestin võimu ja määne tuu om, om säädüsega kirja pant. Siski om egäl presidendis valitul inemisel hindäl kah võimalik riigipää ammõtit uma olõmisõga hindä nõo perrä käändä. President esindäs Eestit maailman ja võtt vasta korgit küläliisi, a veidemb tähtsä ei olõ tuu kah, ku pallo tä Eesti inemiisi tund ja kullõs ja midä tä tuu tiidmisega pääle nakkas.

Madise Ülle om umin seenitsin ammõtiin pruuvnu näüdadä, et taht inemiisi kullõlda ja näide murrist arvo saia. Jõudu tälle tollõs kõgõs presidendiammõtin kah.

RAHMANI JAN
Uma Lehe toimõndaja

UMƏ LEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molvihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivior@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:

Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: AS Õhtuleht Kirjastus, tellimine.ee, tel 617 7717

Kiri Võrolt

Kirānik LUMISTE KATI and värskit mõttit, kuimuudu egäpääväello vaeldust lõüdä, ja märgotas tuust, miä parasjago süäme pääl.

Kogokunna vaim

Minno om kõgõ huvitanu kogo-kundõ olõk, protsessi ja sise-mäne kliima. Olõ saanu Taľnan elāden olla Vahtsõ Maailma kogokunna sündümise ja kasu-misõ man, nätä timä korgaigu ja edenemist, miä veivä suuri uulidsafestivaalõni. Helevällä olõminõ om seo, miä ütist vai-mu virgutasa ja alalõ hoit ja om tähtsä, et egä säändse liikmise iinotsan olnu himoliidsi ja tu-lidsõ hengega aktivistõ.

Huvist kogokundõ vasta olõ külān käünü kommununõl Por-tugalin, Itaalian ja Hispaanian. Iks tuujaos, et är tunda, kas ma kah võinu mõnõn kogokunnan ellä. Koroonaaol sai Võro-maalgi kokko peris kõva nii-üteldä vastapandmisliikminõ inemiisist, kiä es taha minnä ütēn maskiballi ulluisi ja sun-nit vaksiiniga ja kõgõ kõvõm-bidõ ja absurdsõmbidõ kiild-miisi aigu olli kõgõ ägedāmbä kokkosaamisõ ja pido. Kogo-kunnavaim om võimsa jõud, minka saa suuri asjo alosta ja kõrda saata, selle et üttemuu-du miil kõüt ütē ja and huugu. Mul om hää miil nätä, et perä-kõrd ummõhõlt om Võro lii-na tegünü kogokunnakeskus, mink tsiht om kõütä ütē noorõ ja vana. Olõ ammu mõtõlnu, et ütē äge kogokund olnu sääne, kon näütüses vannukodo, latsi-kodo ja elājide vařopaik omma ütēnkuun. Kõigil olnu sõpru ja tegemiisi ja kiäki pidānū es tundma hinnāst ütēindä. Loo-da, et Võro kogokunnakeskus

luu tõtõstõ võimaluisi vahtsidõ kõüdüsside, häie mõttidõ ja sõprusõ sündümises.

Mu tütär käü Obinitan koo-lin ja tuu kuulgi om alostusõ saanu Setomaa latsõvanõm-bidõ kogokunna alostusõst. Teno herksile inemiisile lõü-ti seos aastas vahtsõ oppaja. Kimmāle om ināmbüs lõuna-eestlāisi nānnū tuud videot, kon Setomaal otsiti oppajit maa päält ja maa alt, ja lõütigi!

Mullõ väega miildü tima-havanõ 1. süüksuu, ku kõik Setomaa kooli teivä ütēdse rongikāugi Meremāe torni mano. Seo väkev korgus ja sinetāvide mõtsuga silmā-piir lei peris mere tundõ. Egä vahtsõnõ alostus võinuki te-kütä pidolisust ja vägevüst, et pikās aos miilde jäiä. Arva, et väikuin külākoolõn ja kogokunnakoolõn om hoobis tõistmuudu õhkkund, kuigi vabamb, kodotsõmb. Seo om nigu ütē suur perekund, kon kõik kõiki tundva, tiidvā, midä tõõnõ mõist ja latsõvanõmba saava jaka opmisõ jaos tarvi-liidsi kogõmuisi. Mul om nii hää miil, et Obinitsa kogo-kunnakoolin peetās tähtsās kogokunnan opmist, käüdās tihtsäle ütēn perriga matkal ja saias tutvas paikligõ inemiisi tegemiisiga. Nii saias ütēliidsi muiõ tegemiisi mano māngu-ga seto kiilt kah oppi. Säändse tegemise andva tundõ, et kooli ja kodo kuuntüü and opmisõs hulga esimuudu võimaluisi, ja tiidmise, et opma piä ei õnnõ kallõ koolipingi pääl istõn.

Kama Kaido: tundsõ, et mu mälehtüse ei olõ mu erāasi

Vällä om tulnu Ideoni Argo raamat «Oma riigi tegemi-ne. Kaido Kama elu poliiti-kas 1987–1995». Kama Kaido olf noil aastil tunnõt poliitik, Eesti Komitee ja Põhisäädüse Assamblee liigõ, valitu üleb-nõvvokokko ja Riigikokko. Aastil 1992–1994 pidi tä jus-tiitsministri ja aastil 1994–1995 siseministri ammõtīt. Uurimi päätegelāse käest raa-madu sūnnūluku.

Kuis juhtu niimuudu, et ollit säändse raamadu kirotami-sõga nõun?

Tuust om ju hulga aigu müüdä, ku Pruuli Tiit mulle ütēf, et ma pidānū mälehtüi-si raamadu kirotama. Ma ütli vasta, et ma ei viisi ja et naid mälehtüisi kirotajit om esiki hulga ja et ma ei ole ülepää sääne inemine, kiä taht hirm-salõ mälehtüisi kõnelda-kirota.

A sis umbes nelī aastakka tagasi pakse Tiit vällä, et Ideo-ni Argo kirotas ja et ma piät tälle õnne uma jutu är kõnele-ma. Ja sis ma mõtli ja tundse, et seo Eesti riigi tegemine olf sääne asi ja sääne aig, et mu mälehtämise ja tiidmise ei ole ütēindä mu uma, et seo ei ole mu erāasi. Et mul om piaaigu määneki kohos tuust tõisilõ kah kõnelda. Pääle om kasunu vahtsene põlv inemiisi, kiä tiia ei tuust aost pallond midāgi.

Kuis tüü raamatuga käve?

Ma Argot inne es tunne, Tiit tekk meid tutvasa ja sis sai kõrraga kokko lepüt, et raamat tule kimmā aoraamiga, õnne tuust riigi tegemise aost, ja ei pututa mu erāello.

Tüü käve niimuudu, et Argo istse Taľnan puute takan ja ma istse koton puute takan ja sis mi kõnelsimi taad juttu üle Skype'i tunne ja päivi kaupā. Periselt mi tuudaigu kokko es saaki, ma näie Argot päält tutvassaamist järgmāne kõrd sis, ku olli joba raamadukaajatsi.

Ja sis kõnef Argo viil juttu

RAHMANI JANI PILT

Kama Kaido ja hobõsõ.

tõisi inemiisiga, kedä seo aig ja tegemise pututi, ja lugi läbi pe-rādü hulga seo ao aokirāndüst. Niimuudu taa matõrjaal kokko tullf.

Olõt rahul tuuga, miä kaasi vaihõlõ sai?

Ma ole sääne külānd kriiti-line ja kuri inemine ja väega lihtsäle midāgi ei kitä. Raama-du tegemine vinnū pikembā ao pääle, ku edimālt olf mõteld, ja vaihepāäl ma joba mõtli, kas olf ülepää vaia seo asaga jant-ma naada. A lõpuotsan kai, et ināmb-vāhāmb, ole ei väega hātā midāgi. Ja mõne sõbra omma lugenu ja kitnū. Kokko-võtten om iks hää, et seo asi sai är tettüs.

Mis aig tuu olf, ku ollit poliitikan?

Seo olf väega esimuudu aig. Vinne riigi kõrd lātš peh-membās ja naati kõnelema asjust, minkast varramba kõ-nelda es saa. Kõrd kõrrast ināmb ja julgembale. Ku suure rahvaliikmise pääle alosti, sis tetti perādü hulga tüüd är puh-

tast hõisust, umast aost ja uma pentsuga. Kiäki es küsü, et – a mis ma taast saa.

Mu jaos alostf asi pääle muinsuskaitssõliikmisõga, sis tulli kodanikõ komitee ja Ees-ti Kongress, sis joba viimāne üleb-nõvvukogo ja nii edesi kuni ministriammõtini vällä.

Mu käest om küsüt, et kui-muudu ma poliitikale lātsi. Tuudaigu es ole määnestki poliitikale minemist, minti umma riiki tegemā. Ja ütē asi kasvi loomulikult tõest väl-lä ja niimuudu mugu edesi ja edesi.

20. põimukuu 1991 võttf üleb-nõvvukogo vasta ot-sussõ Eesti esisaisvusõ kotsilõ ja tihtsäle tuvvas vällä, et sa es hāletä tuu otsussõ puult. Kuis tollõga asi olf?

Mu kotsile om jah pikembāt aigu kõneld säänest juttu, et ku üleb-nõvvukogo otsusf Eesti esisaisvusõ asja 35 aastakka tagasi, sis ma ollev tuust nim-me kõrvale hoitnu. Peris nii seo asi es ole. A kuimuudu taa täpsele olf, saat luke raamatust,

RAAMAT
«Oma riigi tegemine. Kaido Kama elu poliitikas 1987–1995»
Autor: Ideoni Argo
Toimõndaja: Pruuli Tiit
Kujondaja: Mülleri Kalle
Kõvvu kaasiga, 352 lk
Välläandja: Hea Lugu, 2026

ma kõkke ka ette är ei kõnele.

Olõt kõnõlnu, et olõt saanu avaligu elo tegelāsest harili-kus inemises, kiä saa rahun poodin kävvü, nii et kiäki üle-arvo ei vahī. Kas pääle raa-madu vällätulõkit om jāl aig, ku sinno ināmb är tundas?

Seol aol, minkast raamat kõneles, olli ma tõtest väega tunnet inemine ja minnu tunti näkopite egäl puol är. Sääne asi vāsütās ja om nüüd müüdä lānnü. Ma saa hariligu inemi-se muudu uulidsa pääl kävvü, nii et kiäki takast perrä ei kae. Ja päälekasunu noore ei tiia ināmb mu nimme, näost kõ-nelemada. Nii piätki olema, vahtsene aig ja vahtse inemise. Tuud ma ei usu, et seo raamat minnu nüüd vahtsest kuigi-muudu väega tuntus tege.

Midä arvat Eesti täāmbādse ao poliitikast ja poliitikit?

Ma ei arva midāgi hāād, a vandu ja sõimada kah ei taha. Naid sõimajit om esiki hulga.

Küsse RAHMANI JAN

Kaemi üle ola tagasi

Pikāaolinõ kuulmeistre
SÄINASTI ENE, kiä om muiõ ainidõ
siān opānu aoluku kah, tulõtas
miilde sündmüisi aost, ku Eesti
vahtsõst esisaisvas sai.

Rehekuu edimāne puul

1986. aasta 11.–12. rehekuul saiva Islandil kokko USA president Reagani Ronald ja Nõvvokogo Liidu juht Gorba-tšovi Mihhail. Tsāsüpommi är-kiildmise lepet külh es sūnnü, a küldm sõda nakaš tuust pääle lõpu poolõ liikma.

1987. aasta 9. rehekuul alosti kolm Võro nuurt (Ivaski Mee-lis, Männimetsa Argo ja Saarõ Ain) Võro kalmuaiah Vaba-hussõa haudu kõrdategemist. Tuust nakaš pääle nuuri liik-mine, pia sündü Vaba-Sõltu-malda Nuuri Kolonn Nr 1.

1988. aasta 1.–2. rehekuul pee-ti Taľna Liinahallih Eestimaa

Rahvarindõ asotamisõ kongress. Valiti säitsmeliikmõlinõ iist-saisus: Gerndorfi Kostel, Hindi Mati, Koigi Lembit, Lauristini Marju, Savisaarõ Edgar, Valgu Heinz ja Veidemanni Rein.

13. rehekuul nimmati F. R. Kreutzwaldi nim ENSV riik-lik raamadukogo ümbre Eesti rahvusraamadukogos.

1989. aasta 1. rehekuust tetti ETV üleskihotamisõ (*propa-ganda*) päätoimõndusõ asõ-mõlõ kats erāle toimõndust. Pääväkirāndüse (*publistsitika*) toimõndusõ juhis sai Talviku Mati, ütiskundlidsõ toimõn-dusõ juhis Unduski Feliks. Uudissõsaadõ «Aktuaalne kaa-mera» nakaš õdagudsõh kavah olõma «Vremja» asõmõl kell 21.

1990. aasta 3. rehekuul saiva kats Saksamaad jälki ütēs riig-is.

9. rehekuul võeti Kaitsõliidu iistvidāmisel Võro Seminar-i platsi veerest maaha Verevide Kütte monument.

12. rehekuul saiva Eesti välis-ministri Meri Lennart ja pää-ministri Savisaarõ Edgar Was-hingtoni Valgõh Majah kokko USA presidendi Bushiga.

1991. aasta 1. rehekuul sai Ees-ti Panga presidendis Kallasõ Siim. Samal pääväl tulli müüki edimādse ütessä Eesti Vabarii-gi riigivapi kujoga postmarki.

3.–4. rehekuul olf Eestih edi-māst kõrda külāhkāugil XIV dalai-laama, kiä käve Otepāäl kah ja õnnist Pühājärve.

9. rehekuul tetti inneskides diplomaatilnõ läbikāumine Ees-ti Vabariigi ja NSV Liidu vaihõl.

1992. aasta 5. rehekuul olf Riigi-kogo VII kuunsaisu edimāne istminõ ja presidendivalimiisi tõõnõ vuur. Riigikogo esimehes valiti Nugisõ Ülo, asõtāütjīs Kelami Tunne ja Savisaarõ Ed-gar. Presidendivalimiisil sai Meri 59 ja Rüütli 31 hellü.

6. rehekuul andf president Meri Riigikogo iih ammõdivandõ.

7. rehekuul võttf Riigikogo vasta põhisäädüslidse riigi-kõrra tagasitegemise teedü-se, et jakkus 1918–1940 olnu riigikõrd. Eksiilvalitsusõ pää-ministri Marki Heinrich and Riigikogo iih uma volitusõ üle vahtsõst säädüse perrä valitulõ riigivõimulõ.

10. rehekuul alostf ETV edi-māne hummogunõ uudissõ-saadõ «Hommiikutelevisioon».

1993. aasta 3.–4. rehekuul olf Moskvah tagasikāāndji-de mässüpruuv, mille Jeltsini puult olnu sõavāgi är lõpõf. Balti riigi tugõsi kah Jeltsinīt.

9. rehekuul peeti Verskah III Seto kongress, eelmidse olli inne tõist ilmasõta.

1994. aasta 6. rehekuul pan-ti vahtsõst käümā Eesti Kul-tuurkapitali tüü. Haridus- ja kultuuriministri Oleski Peeter kinnif edimādse tsihtkapitali nõvvokogodõ kuunsaisu.

1995. aasta rehekuu algusõh nakaš pääle lindiskandaal, ku siseministri Savisaarõ Edgar olf salahuisi lindistānū poliiti-kidega peetüid kõnõluisi. Tuu pääle astõ Vähi Tiidu valitsus tagasi ja tetti vahtsõnõ valitsus-liit ilma Keskerākunnalda. Pää-ministris jäi iks Vähi.

1996. aasta 11. rehekuul sõidi Jõgõvamaal mõtsamassin ja Pala koolibuss kokko ni surma sai katõssa koolilast, viil ütē-sä saiva rassõhe vika. Hukka saanuidõ matusõpäiv olf üle-riigiline leināpäiv.

Tsiatapminõ Tsooru rahvamajan

RAHMANI JAN

Telefon kõlisõs. «Ma olõ lehelugõja Kaja Võrolt. Taha üteldä, et pühapäävä om Tsooru rahvamajan filmi «Seatapp» näütamine toolõ rahvalõ, kiä filmin massistseenen ütlen leivä, ja filmitegijä tulova kah sinnä. Vast olnu Uma Lehe lugõjil põnnõv tollõst teedä.» Võta tiidmises ja säe pühapäävä hinnäst Tsooru poolõ minemä.

Tsooru rahvamaja ussõ ette om laotõt verrev vaip. Rahvamaja vidäjä Puija Krista kuts õkva sisse, a maja om peris tühi. Tulõ vällä, et lehelugõja om mullõ tunn aigu varat-sõmba kelläao ütelnü. Ei olõ midägi tetä, tulõ tsipa ümbre sõita ja aigu parras tetä.

Õigõl kelläaol om maja ümbre hoobis tõõnõ pilt. Sisse vuurva rahvarõivin tandsja, vüürüs om täüs Antsla valla kultuuritegeläisi, kõrraldajit ja muid saksu. Lavva takan äritses filmi režissöör Mustingu Ove filmi tegemisest kokko pantu raamatuga. Produtsent Laugamõtsa Jaan asatas kah ümbre, kõnõlõs inemiisiga. Paigapäälne kroonik Nurga Kalle püüd kõkkõ filmi pääle võtta. Vüürüste om üles säet filmi plakat ja kõik tahtva tollõ man pilti tetä. Režissöör kutsutas iks kah pildi pääle.

Pakutas sülti ja vatuveini. Peetäs lühkit kõnnit. Mindäs vällä tandsma. Tulõ vällä, et Tsooru rahvamaja om filmi te-

gemise man tähtsä kotus ja tuud saa filmin mitu kõrda nätä kah. Rahvamaja om kogonistõ filmin üts sümboltegeläne, paopaik, vahtsõ imeligu sõnaga ütelden kerksuskeskus. Tollõst saa arvo ildampa, ku rahvas saalin filmi kaes. Mõtõ lätt pagõmisõ pääle: kohe minnä, ku hädä kätte piäs tulõma. Miilde tulõ kadonu Sika Aavo kõnõld jutt, kuis tä lat-sõn ütlen perrega sõa aigu kats nädälit mõtsan paassin olõ, ku lahingu küläst üle lätsivä. Sinä mõtsa võeti kõik kodoeläjä kah ja ütlenkuun eleti rassõ aig üle. Filmin täütvä sõa-ao mõtsa asõnd rahvamaja ja sann.

Om nätä, et rahval om filmin kõvastõ ärtundmist. Mõnõ paiga, mõnõ inemise. Mõni kimmäle näge hinnäst kah lina pääl vilksataman.

Ku film kaetus saa, nakkasõ kõnõldõma filmitegijä. Tulõ väl-lä, et Mustingu Ove jaos om taa pikält süämen olnu lugu, midä tä om tahtnu jutusta, ja tõisi arvamisist tä filmi tegemise man väega es kullõ. Säänsen autori-filmin tulõgi «Seatappu» võtta: proovitas näüdädä maaello ummi murridõ ja rõdmõga. Ja Ove tiid, minkast kõnõlõs.

A iks tuu rahvamaja. Ei tiäki, kuis, a Tsooru rahvamaja kultuurikõrraldaja Puija Krista sutt uma tasaligu loomu ja nättämäldä suurõ tüüga rahvamajast luvva paiga, kon küläline hinnäst väega kodotsõld tund. Niisamatõ filmitegijä. Ja kimmäle külärahvas kah. Nika, ku viil om Krista muudu tegijit, lätt elo maal kimmäle edesi.

RAHMANI ELO PILDI

Vigurit täüs filmirežissöör Mustingu Ove om tulnu fotosaina mano ütlen tandsurühmäga Sügismeloodia pilti tegemä, a inne paitas viil papist kannä.

Kats kõvva kultuurikõrraldajat: Valsi Kristi ja Puija Krista.

Produtsent Laugamõtsa Jaan arotas midägi tähtsät Tsooru kandi videokrooniku Nurga Kallega.

Film täüs maaelo häädümise hõngu

26. süküskuul olõ Põlvan filmi «Seatapp» edimäne näütamine. Käve kah seod pallo reklaamitut musta komöödiät kaeman. Piä õkvalt är ütlemä, et komöödiät ku säänest ma seost filmist kül es levvä. Olõ kül nalaliidsi üteliisi ja mõni veidemb nalalinõ johtuminõ. Ma esi liigitäsi seo filmi rohkõmb mi tulõvigu tragöödiäs, kon om tunda eestlāisi maaelo häädümise hõngu.

Film pand mõtlõma. Esierānis häste saava filmist arvo maainemise, kellel om olnu kõüdüs ummi eläjidega. Film om aost, ku viil egān talon elājit peeti. Niisama ütles film midägi noiõl nuurilõ, kiä käve ummil vanõmbil ja vana-vanõmbil maatõiel abis.

Stsenarist ja režissöör om Kiuma küläst perit Mustingu Ove. Joba latsõiäst pääle uma perre farmin tüüd teten sai tä tunda rassõt egäpääväst maaello. Hummogu inne kuuli olli vaia eläjä är süütä, sis silo- ja sitahais maaha mõskõ ja kuuli minnä. Pääle kuuli olõ jäl vaia lauda man avita. Ja nii pääväst päivä. Ei mää- nestki pito ja pillerkaar. Elävä fantaasia ja mõttõmaailmaga nuurmiis tundsõ jo kooliān, et taht tetä midägi rohkõmbat ku ränkressõt maatüüd. Tä unist tetä muusikat, lei bāndi Winni Puhh. Ka filmihuvi tekkü täl joba koton.

Filmi «Seatapp» mõtõ kerisi Ovel joba kümme aastat pään. Lugu sai kokko kirotoit nii ummist kogõmuisist ku ka umatsidõ elost.

Produtsent Laugamõtsa

Jaan opsõ Talna pedagoogi-lidsõn instituudin ütlen Ovega filmirežiid. Timä insenerist esä käve tüüst vabal aol Jaan Tombi nimelidsen rahvatierin näütlemän ja väiku lats olõ tihtsäle esäga ütlen. Uma edimädse rolli tekk Jaan telelavastusõn «Väikevend ja Karlsson katuselt» Väikevenna osan. Jaaniõl ei olõ kah võõra ei maaelo ega võro kiil. Jaani vanavanõmba ellivä Tsolgo külān, prõlla omgi Jaani maa-kodo vanavanõmbidõ talo. Sääl tä käu hinnäst niiteldä liinakäräst maaha laatman.

Lühküle filmi sisust kah. Tegelāisi mängvā pallo hää näütlejā, lämmä süāmega inemise. Esierānis jäivä mullõ miilde Nuteri Egon peremiis Antsu osan ja pernaanõ Minna, kedä mäng Saldre Külliki. Võimsa olõ tuu, kuis nä hoo-

lõ ja armastusõga hoitsõva ummi elājit, nigu olõssi nuu uma latsõ.

Väega häste mängse umma ossa Teplenkovi Taavi, filmin vähä juhmivõitu ja büokraatia inemises olõmisõst korgõmbalõ nõstnu euroammõtnigu asõmik. Väega süvvä järe jätse viil tõpratohtri ja tsuskaja Bratoslavi osatäüt-jä Bražniku Oleksandr. Timä tegelāsel olõ süä õigõ kotusõ pääl. Täl olõ esierāline ligimädsearmastus nii inemiisi ku elājide vasta ja ärtuntav ütsindüs võõral maal ellen.

Kõgõ tähtsämbä osatäütjā olli eläjä, ilma kelleldä seo film olõssi olõmalda. Nä olliki päätegelāse, selle et näide üllenpidāmine ja triinmine, et nä tennü õkva toda, midä näide käest oodõti, ollegi filmi kõgõ rassõmb osa. Önnõs tull

appi elājide hingeello häste tundva Trummi Katrin, kes om niisama maal elājide seltsin üles kasunu.

Filmi päälkirās tahtsõ režissöör kimmäle panda «Seatapp», kuigi seon luun üttegi tsika är ei tapõta. «Tsiatap» tähendās jo appirüükmist ja millegi lõppu. Vanõmba inemise mälehtāse periselt tsia-tapmist, et saassi jõululavva pääle tsiapraati ja verivorstõ ja jakkusi kooni vahtsõ tapu-ni suidsulihha. Seo om pāsemäldä asi, mis vii ello edesi.

Film läts mullõ väega henge ja pand mõtlõma, et ku meil maaelo är häõtedās ja talo-pojatarkus är unõhtõdas, kaosõ minevikku mi edevanõmbidõ kombõ ja oppusõ, mille nõal mi joba mitmit aastasatu elānū olõmi.

URMI AILI

Lugu lätt edesi

Tundõ läbi elo

Uma Lehe kiräsaatja URMI AILI om kirja pandnu, määndse tundõ inemisel elotii pääl ette tulla võiva, ja tuu noidõ kotsilõ näütit elost.

15. Viha ja kättemass

Ku olõt iks kellegi pääle väega vihanõ, sis edimāne mõtõ om kätte massa. Vanasõna kül ütles, et üttegi suppi ei süvvä nii kuumalt, ku keedetās. Mõistlik om olokõrd läbi mõtlõda, vai nigu üteldās, hummok om õdagust targõmb. A tihtsähe saa viha meist võitu ja mi ei olõ nõun tagajärgi pääle mõtlõma. Kõgõpäält sõimami näo täüs ja sis viil nakkami mõtlõma, ku nakkami.

Näide elost

Eelmidse jutu jakus. Ku neio nuurmehe vällä visās tõsõ laamõndamisõ peräst, es mahu tuu nuurmehele sukugi hinge. Tä oll' nii vihanõ ja haudsõ hirmsat kättemassu. Haard-sõ lavva päält väidse ja naas neiot takan ajama. Neio sai naabri aida tsirelipuhma sisse paeda. Kuna välān oll' hämmär ja miis täpsehe es näe, kohe naanõ kattõ, naas tä egās juhus lähkil olõvit puhmõ väidsega tsuskma. Önnõs sai tsirelipuhm önnõ paar tsuskamist ja nuu es küünü takanaetavani.

16. Rumalus

Naidõ lakjaminekidega omgi tihtipääle tuu hädä, et ei mõistõta ināmb normaalsõlt umavaihõl läbi kävvü. Käu tõnõtõsõ süüdüstāmine ja sõimaminõ. Ku üts osapuul taht rahulikult kõnõlda ja pakk sõbralist lakjaminek, sis tõsõldõ ei mahu tuu sukugi päähä. Mõni jäl pidä hinnäst väega rumalalõ üllen.

Näide elost

Miis ja naanõ lätsi lakja. Naanõ pruuvstõ küll hääga, a miis es taha kullõldagi. Mehel oll' kortin ja naasõl suvõmaja. Edimält sai kokko lepütüs, et nii jääski. Sis naas miis suvõmajja kah hindāle tahtma, kuigi tuu oll' esäl tütrele kingitü.

Et naanõ ei saasi välān kemmergut pruuki, nõststõ miis ussõ iist ja kākse är. Naasõl es jää muud üle ku sängilina ussõ ette panda.

URMI AILI

Lugu lätt edesi

Priinime lugu

Rubriigin kõnõldas perekunnanimmi periolõmisõst ja tähendüsest.

Musting

Seod nimme kand Eestin 71 inemist. Nimest om Eesti perekonnanimeraamadu käsi- kirān kirutanu Uiibo Udo. Musting panti önnõ ütlen kotussõn, Rāpinā kihlkunna Palo mõisa Süvāhavva külān. Nime saajis olli katõ vele, Musta Piitre ja Musta Peedo perre. Tallu, kon nä elli, kutsutas Musta täāmbādse pääväni, sääl om ka korgõ perv Võhandu veeren Musta māgi ja külāosa Mustaots. Priinime

pandsõ opõtaja Heller, pruukin ing-nimelõppu, midä tä Rāpinā priinimmi man peris hulga tarvif.

Nimmi pandmisõ aol 1820. aastil es olõ Musta lisanimi viil kuigi vana. Tuu ilmu edimäst kõrda vällä 1795. aastaga hinge-lugõmisõn, kon Piitre ja Peedo essā om nimetet *Musta Andresse Johann*. Rāpinā keriguraa-matin om tä Raudsepā Johann. Timä esä Raudsepā Andres om ka mõisakirān varahampa Raudsepā nimega, näütüses revisjonin 1758, tuuperäst vōi olõta, et Mustas kutsuti õkva just tuud Andrest hinnäst. Ku läts priinimmi pandmisõs, sōs Süvāhavva tõsõn Musta talun panti vana Raudsepā lisanime perrā Raudsaar (*Raudsar*).

Sōski om ka üts tõnõ nimi, Kāhkva vallon pant *Mustson*, mis vōi olla kujulõ Musting muutunu. Süvāhavva Mustingi-dõ Peedo poig Mihkli vei nime Kāhkva valda, täl olõ sääl peris hulga perrätulõjit. Nii vōi olla, et ka paigapāäl Kirmsi külān pantut nimme Mustson naati mõnõl puol Rāpināl kirutama ināmb levinü nime muudu: Musting. Sāāne muutus om selgele juhtunu õigõusu keriku sünnümeetrikan.

Nimmi eestistāmisel vōti kats Toolamaa valla Mustingu peret vahtsõ nime: üts Maidla, tõnõ Pārnaste. Mõlõmba nuu perre olli just alguperātse Kirmsi Mustsoni suguvõsast.

SAARÕ EVAR

Suurõn haigõmajan

Ei tiä, kas Eesti inemise omma nii haigõs jäänü vai omma tohtri Soomõmaalõ lānnü, a piät pallu aigu uutma, et jutulõ saia. Edimāne tohtri es kae mullõ otsagi, mugu plõgist umma arvutit. A tõnõ puursõ ja mudisi minnu egā kotta päält. Lõpun kāsse suurdõ haigõmajja minnä, lubasi sääl tõisiga aru pitä ja mu terves tetä.

No olõ iks suur maja tuu haigõmajja. Sääl vōit esiki är es-südā nigu võõran seenemõtsan. Sõidutõdi minnu sōs ütest tar-rõst tõistõ, suurõ ja targa mas-sina egāl puol. Joba hummuku varra läts tüü valla nigu suurõn sõalaiva kõõgin. Kes kraatsõ

palanikku, kes jagi tablette, kes vahef pampersit ja sängülinnu. Mõnõldõ panti prits kah tagaotsa.

Tohtri käve egā päiv minnu kaeman. Mõnõ päävä peräst ütēf, et lask minnu kodu är. Et nä omma niipallu tennü, et kõl-bas joba edesi ellä kül ja mitmõ haigõ uutva, et saia mu sängü-kotust hindāle. Naksi sis hillā-keiste vällä minemä, ku nai, et üts väega väiku naistõrahvas tull' tsõõritoologia mu manu. Tä näkk, et mul om vallus astu ja lubasi mu välāussõni sõiduta. Ütli aituma ja seleti, et elun om nii, et uma valuga piät egāüts esi toimõ saama.

Tollõ pääle kõnõf tuu naanõ mullõ jutu, kuis üts sini-musta-valgõ lipsiga miis kākse täl

ildaagu jalust är minnä, et jää-vät ütlen tähtsān majan aknõ-alutsidõ istangilõ ildas. Ja ku tä sinnā pallu ildas jääs, saa aknõ-alutsidõ ussõtagunõ. Mullõ tulõf tuu jutt miilde Kunderi Juhani jutukõsõ «Ahjualune». Sääl olõ, et ku pernaasõl süük valmis sai, tull' ahu alt väikene meheke-ne, pallõf süvvä. Ja nii ku kulbi hindä kätte sai, oll' pada tühi ja mehekene kaonu. Aknõalutsi-dõga om sama lugu: panõ näile rahapott ette, tuu om kõrraga tühi ja nõudva viil manu kah.

Nüüd ma olõ joba kotun ja laku ummi haavva, a iks lätt mõtõ tuu suurõ haigõmajja tüü-tegijä mehidseperre pääle.

elmo.

Viktorigõ Valga veinivabrikun

REILIKU KALEV

Võisõ olla 1980. aastak vai aastakat üts-kats inämb. Tüüti ETKVL Koondis Auto Võro majandin sohvri-laadjana. Massinas oll' puulhaagis-furgoon, mille pääle mahtu pallu tavaari vai taarat. Tavaari vedäsimi Antsla tarbijatõ ütistü puutõ müüdä lakja ja taara tõimi Antsla vai Võro taaralattu.

Ütel pääväl sai säändse tüü, õt pidi Antsla taaralaost kuurmas pääle võtma Valga veinivabriku taarat nii pallu, ku massina pääle mahus, ja tagasi tuuma veinikuurma. Veini ja veinitaarat vidäsi muidu Valga autobaasi sohvri, a veinitaarat oll' kogunõnu nii pallu, õt taarakasti olli joba lakõ taiva all.

Antsla tarbijatõ ütistü puult anti mullõ laadjas Viktor. Lei-mi sõs Viktorigõ kuudi laeni taarakastõ täüs. Pääle mah-tu koski viiesaa kasti kanti, midä oll' kats kõrda inämb, ku tõisi massinidõ pääle mahtu.

Sõidi sõs Valga veinitehas-sõlõ, kon taara maahavõtmisõ järekkõrran oll' kats massinat. Võti kah järekkõrda. Ütel massinal sai taara maaha ja tõist naati laatma, ku Viktor üteli, õt taht kusõlõ. Massinast tä vällä lätõ ja ütest veinitehasõ ussõst sisse kattõ. Inne min-nu olõva massina kuurma sai maaha ja nüüd manõõverdi ma uma massina taara mahavõtmisõ kotsilõ. Pidi nüüd perrä kaema, õt taara üleand-misõl kastõ arv klapma lää-si. Taara klapsõ ja nüüd tull' kaia, kuis veinikuurma pääle saa. Veinikuurma sai pääle ja ussilõ panti plommi ette.

Kuuholõgilavva takah

Istu kuuholõgilavva takah ja kullõ, midä juhataja taa aastaga kottalõ kõnõlõs. Kõtt lätõ hillä-tassa tühäs ja tüüpääv lõpuni om viil kats tunni. Piäs pääle tüüd poodist läbi käuma. Koh poodih tuu hää hinnaga piinü-liha oll'gi? A säääl tõsõh poodih omma jälki mandariini odava ja säält saa kipõstõ bussiga kodo.

Ütskord ma joosi bussi pääle,

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

Võissi nigu Antsla poolõ sõit-ma nakatõ, a laatra Viktori olli ma är kaotanu. Ilma Viktorita õs saa ma umõtõ är sõita.

Lätsi sõs veinitehasõ ussõst sisse, kost Viktori oll' länni. Kaiõ säääl ümbretsõõri nika-ni, ku jõudsõ veinipütte man. Kaiõ pütte vaihõl ümbre ja lõud-segi kaomõ länni Viktori üte tõsõ mehege veinipütte mant. Midä mu silmä sõs näivä?

a buss ooda-s minno är ja sõit-sõ minemä. Ma sõs joosi viil puul kilomeetrit edesi, et tõsõ arvanu, et mul oll'gi joosutrenn plaanin. Hää, et dressipüksi jal-lah olliva. A üts tõõnõ kõrd oll' nii, et ku ma bussiga sõitsõ, naas mukka üts meesterahva tuust kõnõlõma, kuis nä kotõh kõgõ perrega putukit söövä. Hää, et tulõ jo talv ja kiholaisi, ätigä-kärbläisi ja muid putukit olõ-i.

Ätikät piäs kah ostmõ, vaia viikann katlakivist är puhasta.

Pütte vaihõl saina veeren oll' nelläkandilinõ laud koski miit-re kõrda miitre ja kats tuuli. Üte tooli pääl istsõ veiniteha-sõ tüümiis, sälg vasta saina, ja suiksõ. Tõsõ tooli pääl mu kaonu laatra Viktor, kelle pää oll' vaonu lavva pääle. Säääl õs olõ midägi imestä sellepärast, õt lavva pääl oll' poolik vallalõ lõigat vorstikang ja kats liitrist plekist tuupi. Veinipütü külle

Taa roosa viikann kingiti mullõ sünnupääväs. Ja ütskõrd kin-giti mullõ sünnupääväs kolm paari sukkõ, üts paar olli mihi-suka. Ja midä mu miis säääl kotõh tege, kas tä om jo latsõ latsiaiat är toonu? Ütskõrd oll' latsiaiah sääne lugu, et latsõl oll' silm sinine ja kasvataja kõ-nõl umma juttu, a mi mõtlõ, et periselt sattõ tä kapi otsast alla.

Ja tuu viiendäs tüüjuubõlis saad lill, mis om kotõh kapi otsah, om jo kassõl poolõni

oll' kraan, kost oll' hää veini tuupi laskõ.

Raputi Viktorit olast, a Vik-tor vähäkesse mõmisi ja suiksõ edesi. Raputi kõvõmbahe ja kārāti, õt aig om kodu minnä. Nüüd ai Viktor innäst too-li pääl sirgu ja seldsiline tegi kah silmä vallalõ. Ütli Vikto-rilõ viil kõrd, õt aig om kodu minnä. Viktor oll' väega kehvä kraadigõ juukõ kandma. Joba pääle õllõputli juumist lätõ täl kiil sõlmõ ja jala naksivõ all vānderdāmā. Viktor oll' suurõ kondigõ ja kaalsõ üle saa kilo. Önnõs joomaseldsilidse jala kandsõvõ. Nüüd pugõsi ma Viktorilõ kaindlõ ala, Viktori kae panni indele ümbre kaa-la ja hoitsõ kinni, a kamraad tugõsi umma joomasõpra tõsõ külle puult. Nii saimi Viktori lõpus massina manu ja ka-biini. Nüüd sai veinitehasõst kodu poolõ sõitma.

Viktor jäi muiduki sõidu aigu suikma, vaiu mullõ pää-le ja segäsi massina juhtmist. Pei paar kõrda massina kinni ja säädse Viktori luuti.

Margusõ-nimeline soh-vri lätõ tüült minemä ja üteli Antsla tarbijatõ ütistü esime-hele Kuusikulõ, õt kauba laat-misõ vastu õi olõ täl midägi, a õt tä piät joodikit nõstma ja kandsõldõmõ, om liiast.

Jõudsõ veinikuurma-gõ ilustõ Antsla. Viktor oll' nii-pallu kosunu, õt püsse joba jalgu pääl, a laatraj tātõ õs olõ. Tarbijatõ ütistül olli laatra, kes tavaarimassinidõ päält tavaari maaha laatsõ. Noidõ mihi abigõ sai ma veinikuur-ma maaha laaditus. Sääne lugu juhtu mul Viktorigõ Val-ga veinitehasõn.

är süüdü. Ütskõrd ma panni kogõmalda kassi terves pää-väs vannitarrõ kinni ja esi lätõ tüüle. Oot-oot, ma olõ parhilla tüül, kavva taa kuuholõk om jo käünü... Kas palga nõstmisõst jo kõnõldi? Mis tulõval aastagal plaanin om? Vahtsõnõ projekt määnegi? Kohe ma jäigi? Pääle tüüd oma vaia puuti minnä ja osta piinülihha. A määndsehe puuti minnä?

DOLGOŠEVI MARTA

Parm tsuskas

Nalapidiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Muda Mari pajatus

Hää nägemise päiv

Ma kuuli raadiost, et täambä om üleilmalinõ nägemise päiv, kon kõnõldas silmä-nägemise tervusest. Suurõmb jago silmähäti omma säändse, midä saa är hoita vai tohtri man praavita.

Vaihõpääll om nägemisega tuu hädä, et inemine kaes mur-rõst müüdä ja taha-i hätä nätä. Tuu kotsilõ üteldäs, et pitsitäs silmä kinni. A mõnikõrd nä-täs vika säääl, kon perüselt om kõik häste. Tuu kotsilõ üteldäs,

et inemisel omma hüdsemusta prilli ette pantu. Kas parõmba omma sõs vastapite, hellevere-vä silmäklaasi?

Parõmb om iks inämb hääd nätä ja kõnõlda. Hää tõmbas hääd ligi. Sõnnol om nii kim-mäs vägi, et saami esi umma ello ilosambas tetä. Pääle tuu omma kõik hää ja tähtsä asä massulda: hää sõna, päävä-paistus, tsirgulaul, sügüsene luudus. Elo lätõ kõrraga ilosam-bas, ku otsit hindä ümbre hääd.

MUDA MARI

Koolielo mälehtüisi

Ülearvo sirgõ joonõ

Joonistimi üteh koolitunnih sünnupäävakaardikõisi. Noh et niisama uma käega, juunlauda vai tsirkilt es tohe appi võtta.

Säääl nägi oppaja, et mu joonõ olli väega sirgõlt, üteli, et inemine käega säänest ei tõmba.

Olle imelik, et ummi sõnno

tugõmisõs võtte tä tahvli pää-le juunt vidämä kõgõ värise-vämbä käega tõsõ latsõ. Et sis olle hää kõigilõ kuuluta: näeti nüüd, sääne näge üts käega tõmmat juun vällä!

Säändse olliki mõnõ tsähvät-tüse, miä mullõ ammu unõhtõ-dust kooliaost miilde tulli.

ORASSONI ELMET

Latsilõ

Vastus saada üte nädäli joosul meiliaadressi pääle latsinukk@umaleht.ee

vai postiga:

Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadress.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva Võro instituut ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra ülesandõn pidi jutu sisse pasvidõ sõnnoga tävëndämä juttu «Süküs».

Avvohinna saa Rõugõ põhikooli Varstu koolimaja 3.–4. klass.

Värvi' tammõlehe' hellepruunis, kõolehe' kõllatsõs, vahtrõlehe' vereväs ja pihlõtsõs, pihlõleht kõllatsõs ja tummõvereväs, kastanilehe' rohilidsõs ja ülejäänü' värvi' sääntsese, nigu esi' tahat. Loe' kokko, mitu lehte om.

Tammõlehti om ____.

Vahtrõlehti om ____.

Kastanilehti om ____.

Kõolehti om ____.

Pihlõlehti om ____.

Muid lehti om ____.

**Telli
Uma Leht!**

6 kuud – 10 €,
12 kuud – 20 €,
e-arvõ püsümassu-
leping 1 € kuun.

tellimine.ee/uma-leht,
tel 617 7717.

Seo kruutkuut juhatas savvu-sannu ülelugõmisõ küsümis-lehe pääle.